

H á l a a d á s

a Pozsonyi Úti Református Egyházközség
időszakos lapja
2012 reformáció

Sola scriptura – magyarul

In memoriam Károli Gáspár

Valamennyi lelki ébredés, teológiai megújulás, reform nélkülözhetetlen kelléke, kihagyhatatlan alapja a Biblia, mégpedig a nemzeti anyanyelvű, Isten valóságos Igéjeként értékelt „zsinórmérték”. Nem szobadísz, családfát tartalmazó ereklye, a téka kiemelt értékű kiállítási példánya – hanem valóban az élet könyve, a Könyvek könyve. A lyoni takács Vald Péter támogatta a francia fordítást, Wycliff kezébe akarta adni népének az angol Bibliát, Husz Jánosnak is vágya volt, hogy az élő Isten cseh nyelven is szóljon tízezrekhez. Ők voltak, sok áldott anonim, névtelen mellett, az ismertebb előreformátorok. A reformáció ikonja, Luther Márton német fordítása egységbe kovácsolta országa nyelvjárásait, kibékítette írásmódjait (gót betű), őszinte reformációt generált. Csak a szegény három részre szakadt magyarságnak nem volt anyanyelvű Bibliája. A hivatalos nyelv a latin, túlélési kényszerből jó

volt beszélni az osztrák németet, tudni valamennyit törökül. Mi lesz velünk, hová züllik szeretett magyar népem? – tette fel a kor fájó költői kérdését az Egervölgyi egyházmegye istenes, áldott tudós esperese, a gönci gyülekezet lelkipásztora Károli Gáspár a XVI. század végén. „Csontba rekesztett tűzként” élt szívében a vágy: a magyar fordítás, de kora, egészségi állapota (sokat volt lázas, köhögött), visszatartotta. Ám győzött benne a magyarság megmaradásáért való, megalkuvás nélküli tenni akarás és 1586. egy csendes hétköznapján „kapitulált” az őt elhívó, éltető Isten előtt. Így ír: „Meggondolván az Anyaszentegyháznak, az mi nemzetiségünk között ez dologban való fogatkozását, és jövendő épülését, másfelől a mi tisztünket... egynéhány jámbor atyafiakkal, kik nekem a fordításban segítségemre voltak... hozzákezdtém.” Lázas négy év kezdődött el öröme, csüggedések, eufóriák,

köhögések között. Szinte mindennapos imádságává lett munkája vége felé a következő mondat: „Csak az Isten addig éltesen, amíg a Bibliát kibocsájthassam, kész leszek meghalni és Krisztushoz költözni.” A kor híres nyomdásza Mantskovits Bálint lengyel mester maga hozta el és állította be gépeit Vizsolyban, a kész lapokat kifizetőfiúként egy ifjú, bizonyos Szenci Molnár Albert hozta-vitte. A nyomdát éjjel-nappal a gyülekezet tagjai felváltva őrizték a császári príbékekkel szemben. 1590-ben a fordítás elkészült, tudósok egybehangzó véleménye szerint drága szép magyar nyelvünk megmenekült. „Nyelvében él a nemzet” ismert jelmondat. Élt és él is, mert az éltető Úristen erőn felül megáldotta a fordító munkáját. Tartalmat, evangéliumot, nyelvtant, helyesírást, túlélést adott a Biblia a magyarságnak. Így ír munkája végeztével az ősz, tudós prédikátor: „Az Isten és az én jó lelkesméretem nékem bizonyosságom, hogy nem egyebet, hanem a nagy Istennek tisztességére az Ő házának épülésére néztem ebben a dologban. Szabad mindennek az Isten házába ajándékot vinni. Egyebek vigyenek aranyat, ezüstöt, drágaköveket, én azt viszem, amit vihetek: magyar nyelven az egész Bibliát.” A XX. század zseniális gondolkodója, írója Németh László írja a magyar Bibliáról: „A magyar népben épp úgy benne van a Biblia mint a kenyér,

amelyet megeszik, a szőlő, amelyet kapál. Ebben mosakodott és ebben ünnepelt.” A reformáció harmadik jelmondata: Sola scriptura – egyedül a Szentírás. Talán banális, de semmiképpen sem felesleges a kérdés: mit jelent, mennyit ér kinek-kinek a Biblia? Állandó szellemi-lelki értékskáláján hol helyezkedik el? Most, reformáció ünnepén ki-ki fogalmazza meg mélyen átgondolt válaszát. Urunk! Add továbbra is kérünk a Te mindenkor, változás, eszmeiség, divatokon túl is mindörökre igaz drága szavadat magyar nyelvünkön is. „Szólj Uram, mert hallja a te szolgád.” 1Sám 3, 10

Berkesi Gábor

Boldogmondás- parafrázis

Boldogok a protestánsok, mert soha nem kapják készen a hitet, hanem személyesen megharcolnak érte.

Boldogok a magyar protestánsok, mert küzdelmes történelmükből is erőt merítenek a mai helytálláshoz.

Boldogok, akik ápolják a reformáció örökségét, mert ők sokakat tudnak gazdagítani.

Boldogok, akik hálával emlékeznek a nemzet ötven évvel ezelőtti hősiességére, mert ők apáik méltó fiainak neveztetnek.

Boldogok, akik közös kehelyből tudnak úrvacsorázni, mert így lehetnek az Atya jó gyermekei.

Boldogok, akiket az igazság képviselétől nem rettent el sem máglya, sem a gálya, sem a könnygázgránát, mert ők nem a félelem lelkét kapták.

Boldogok, akik számára az igen igen és a nem nem, mert így tanulták mesterüktől.

Boldogok, akik úgy köszönnek, hogy áldás, békesség, mert tudják, hogy Isten a mi erős várunk.

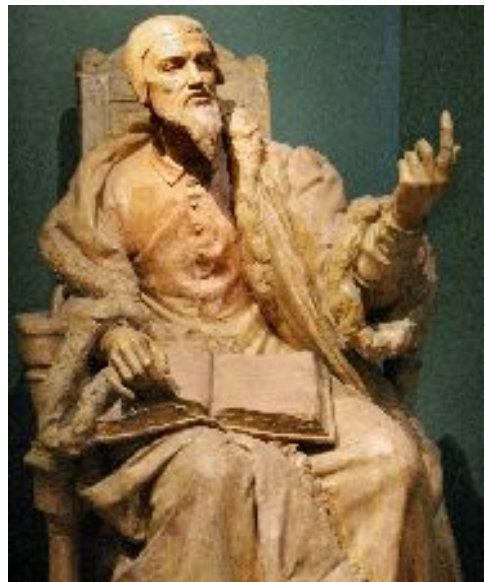
Debrecen, 2006

Fabinyi Tamás

” Hálát adok Istennek azért az irgalomért, hogy engem nyomorult teremttést a bálványozásnak mélységeiből, amelybe el voltam merülve, az evangélium világosságára kiemelt, az üdvösség tudományának részesévé tett, amire nagyon méltatlan voltam. Irgalmát megsokasította rajtam, minden bűneimmel, szegénységemmel megtört engem, amelyekért százezerszer megérdemeltem volna, hogy elveszen magától. Irgalma még többet is cselekedett velem: kegyelmét kiárasztotta rám, munkámat evangéliuma igazságának terjesztésére felhasználta. Íme kijelentem, hogy én abban a hitben akarok élni és

meghalni; amelyet nekem ő adott, semmiben nincsen reményem, menedéke, csupán abban, hogy engem kegyelméből fiának fogadott, ezen alapszik minden üdvösségem. Magamhoz ölelem kegyelmét, amelyben a mi Urunk Jézus Krisztus által engem részesített, szenvedésének, halálának érdemét elfogadva, hogy minden bűnöm eltemesse. Kérem is őt, hogy ennek a nagy Megváltónak miérettünk, szegény bűnösökért kiontott vérével engem úgy mosson, úgy tisztítson meg, hogy előtte az ő képét hordozva megjelenhessek.”

Kálvin János

A „tételek kapuja” előtt

Papírlapra írta,
Fakapura szögezte,
450 éve már...
Ma Wittenbergben érckapu fogad.
És Luther 95 tétele ércbeöntve vár.
Csendben betűzgeted.

A fakapu
Tűz martaléka lett.
A tételíró kéz elporladt a vártemplom
alatt,
A kripta ölén.
Az ércbetűk sora
Keményen, hidegen
Szemedbe néz.
Őszi nap vet rá bágyadt sugarat.
Késő zarándok olvasd, örülj:
Így megmarad.

Valamikor
riadó volt, nem hideg ércbetű.
Lázás tekintetű
Polgárok és diákok olvasták és vitatták...
Másolták... szájról-szájra,
Kézről-kézre adták...
Nyomában
Kigyultak az arcok, a szívek.
Nem érckapun,
Nem papíron,
Szívekben élt, dobogott, lüktetett,
Mert erő volt és Evangéliom!

S amíg ragyog az ércbetűk sora,
Egyért sóhajtok,
Késő kor késő vándora:
Ne merevüljön szánkon és szívünkön
az üzenet
halott formákba, hideg ércbetűkbe!
Legyen olyan élet-erőtele,
Mint 450 éve Luther Márton
Hatalmas 95 tétele!

Túrmezei Erzsébet

Emlékezzünk a 100 éve született
evangélikus költő-diakonissza életére!

Kálvin, 1535

Ott ül a tornyos, vén Basileában,
fiatalon, a zord idők fokán.
Helvét magasság ég a messzeségben
s a kor viharsugára homlokán.

Páris felől piros máglyák lobognak,
jajgatva sír egy messzi, tompa kar.
Ádám esendő, átkozott fájában
lázad a bűn és zúg a zűrzavar.

Vergődve látja lázmeleg szemével,
igazság annyi hőse hogy zuhan.
S kitör a jajszó nyugtalan szívéből:
Meddig a próba, meddig még, Uram?

A vörös Münster várja már Erasmust,
az ősz, ki hullva is világtudás.
De Pál apostol óriás alakja
fölébe nő, mint égő látomás.

S feleletül mögötte felmagaslik
a véres testű embernek-fia:
fény hull sebéből és a fény zenéje:
Egyedül Istené a glória.

S két szót kiált a bibliás magasság,
hogy megkondul belé a végtelen:
Eleve-elrendeltetés az egyik,
s megváltó arcú társa: kegyelem.

S megered tolla lázas éjszakákon,
és növekedve ír és írva nő.

Amit leír, a századokba csendül,
sors lesz belőle, szellem és erő.

Acélos új rend, győzelmes tanítás,
világformáló s mégis ősi szó.
S teremtve hull a szomjazó szívekbe:
Igaz tudomány. Institutio

Áprily Lajos

125 éve született a vers szerzője,
Áprily Lajos! Emlékezzünk életére,
munkásságára!

Egyedül Istennek

A 2012. október 12-én elhunyt Berényi József református lelkipásztor emlékére

„Kijelentem azt is, hogy a nekem adott kegyelemnek mértéke szerint én mindenkor mind a tanításban, az írásban, mind a Bibliának magyarázatában tisztán

igyekeztem hirdetni az Ő Igéjét. Vitatkozásaimban, amelyeket az igazság ellenségeivel meg kellett harcolnom, kerültem minden fortélyt, minden mesterkedést,

mindig egyenesen jártam el ügyének védelmében.” Pruzsinszky II., 461. oldal

Október a helytállók, hitvallók, az igazság bajnokainak hónapja. Azoké, akik nem a félelem lelkét kapták, akik számára az igen igen, a nem nem volt, akiket semmi sem rettentett el az igazság ismeretétől és hirdetésétől. Fabiny Tamás evangélikus püspök fogalmazza meg Boldogmondás-parafázis című elmélkedésében: „Boldogok a magyar protestán-

sok, mert küzdelmes történelmükből is erőt merítenek a mai helytálláshoz.” Sokszor gondolkoztam már el azon, hogy vajon én az adott történelmi helyzetben megfelelően tudtam volna-e dönteni. Lett volna-e megfelelő erőm a helyest meglátni, a jó oldalra állni? Mikor könnyebb Isten Igéjét hirdetni? Kálvin idejében, az elmúlt negyven év során, vagy a mostani érzéketlen, fá-

sult, közönyös világban? Nem lehet, és nem is kell erre választ adni, hiszen mindenkinek a mában van feladata: nekünk a ma világában kell szólnunk. Nem a kornak, nem az állandóan változó

korszakoknak, aktuális egyházpolitikai irányzatoknak, nem embereknek, nem önmagunknak kell megfelelnünk, mert ezek mulandóak, változékonyak. Hanem egyedül Istennek, mert csak Ő állandó.

Berkesi Anna

Bemutatkozik új segédlelkészünk

Németh Tamás, hatodéves lelkipásztor szakos hallgató

1988-ban, Budapesten születtem. Családom legnagyobb részéhez hasonlóan Kunszentmiklóson nevelkedtem. Szüleim, nagyszüleim is ezen a kiskunsági vidéken születtek. A helyi Baksay Sándor Gimnáziumban érettségiztem 2007-ben, majd jelentkeztem a budapesti Károlyi Gáspár Református Egyetem Hittudományi Karának teológus-lelkipásztor szakra, ahol tanulmányaimat a 2013-as évben fejezem be. Jelenleg a 6. éves gyakorlati évemet töltöm a Pozsonyi úti református egyházközségben, ahol nem csak tanulni, de a gyülekezeti élet valamennyi területén szolgálni is szeretnék.

Németh Tamás

Ajánló

Szabó András: A rejtőzködő bibliafordító – Károlyi Gáspár

Ki volt Károlyi Gáspár? Nagyon keveset tudunk róla: úgy tűnik azért, mert szándékosan a háttérbe vonult. Még neve írásmódja sem biztos: nem tudjuk, hogy a bibliakiadások címlapjának higgyünk-e, amelyek a 17. század vége óta „Károlyi”-ként nevezik meg, vagy gönci szobrának feliratát vegyük alapul, ahol „Károlyi” olvasható. A nehézségek ellenére mégis van mire támaszkodni, mivel a 19. század végének kutatása összegyűjtötte a legalapvetőbb adatokat; a vizsolyi Biblia megjelenésének háromszázadik, háromszázötvenedik és négyszázadik évfordulója pedig ébren tartotta a tudomány, illetve a szélesebb közvélemény érdeklődését. A 20. század végén és a 21. század elején új források is előkerültek, s ez lehetővé teszi, hogy minden eddiginél alaposabb képet kaphassunk a „rejtőzködő bibliafordítóról”.

Kálvin Kiadó, 2012. 1400 Ft

Születésnap köszöntés

Nagytiszteletű Berkesi Gábor, gyülekezetünk lelképásztora október 26-án hatvanadik születésnapját ünnepelte. A szerda esti áhítat után meglepetés-köszöntésre gyűlt egybe a presbitérium, a Hálaadás kórus és számos gyülekezeti tag. A bibliaórát Németh Tamás beosztott lelkész tartotta, stílusosan a hatvanadik zsoltárból. Az áhítat végeztével Barátossy Jenő főgondnok úr köszöntötte lelképásztorunkat, kiemelve Pozsonyi úti szolgálatának néhány fontos pontját.

Ezután Lambert Gyözőné a Nőszövetség nevében szolt néhány méltató szót. Végül Karsai János mimelte el születésnapj köszöntését, a résztvevők legnagyobb derűségére. Az ajándékok átadása után a szép este rövid szeretetvendégséggel zárult, amiért nőtestvéreink munkáját külön is köszönjük. A születésnapj meglepetés tehát remekül sikerült, valóban felejthetetlen alkalmat tölthettünk együtt az ünnepelttel.

Nagytiszteletű Urat Isten éltesse sokáig jó egészségben, és adja gazdag áldását további munkájára!

A Hálaadás szerkesztője

Barátossy Jenő főgondnok úr köszönti lelképásztorunkat. Fotó: Vajda László